

Posudek na rigorózní práci Mgr. Jiřího Béma
Odstoupení od smlouvy

Odstoupení od smlouvy k němuž dochází jednostranným úkonem jedné smluvní strany představuje v soukromém právu výrazný a citelný zásah do existujících právních poměrů. Vzhledem k tomu, že takovéto odstoupení prolamuje jednu ze stěžních zásad na kterých je občanské právo vybudováno, a to konkrétně zásadu „Pacta sunt servanda,“ musí zákonodárce (ale i smluvní strany v procesu negociace) pečlivě vážit, pro jaké důvody odstoupení od smlouvy připustit. Jinými slovy je třeba obezřetně zvažovat, zda důvody, pro které lze smluvní vztah ukončit, převažují nad zájmem právní jistoty a pevném smluvním uspořádání.

Rigorózní si byl těchto těžkostí dobře vědom, a proto je ve své práci i v závěrech velmi uvážlivý.

Autor se ve své dobře napsané práci dotýká všech nosných pilířů, které problematika odstoupení od smlouvy podle občanského zákoníku přináší. Práci přehledně a systematicky uspořádal. Po krátkém úvodu pojednává obecně od odstoupení podle zákonné úpravy obsažené v občanském zákoníku; analyzuje předpoklady odstoupení, jakož i možnost vzdát se práva na odstoupení. Správně rozlišuje odstoupení z důvodů dohodnutých stranami a z důvodů stanovených OZ (v této souvislosti podává důkladný rozbor § 48 občanského zákoníku), aniž by přehlédl vzájemný vztah mezi tímto ustanovením a § 497 OZ, který pojednává o odstoupení od smlouvy a o odstupném.

Vedle pojmu odstoupení správně analyzuje i související pojmy rovněž vedoucí někdy k zániku smluvního vztahu jako je zrušení smlouvy a pojem storno, odstoupení od smlouvy a výpověď, odstoupení od smlouvy a smluvní pokuta. V práci nepřehlédl ani aktuální problematiku promlčení práva na odstoupení od smlouvy a vypořádání smluvních vztahů, k němuž po odstoupení mezi stranami musí dojít; se závěry autora lze souhlasit. Do komplexního výkladu o problematice odstoupení vhodně zapadá i připomenutí rozdílů odstoupení od smlouvy podle občanského a obchodního zákoníku.

Samostatnou a výraznou pozornost věnuje autor správně problematice odstoupení od kupní smlouvy o převodu nemovitosti. Důkladně rozebírá judikaturu Nejvyššího soudu, Ústavního soudu jakož i rozhodnutí velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia NS z roku 2008.

Dobře a s hlubokou znalostí věci řeší modelové situace, kdy k odstoupení od smlouvy o převodu nemovitosti dochází ještě před tím, než nemovitost byla převedena na třetí osobu a

případy, kdy k tomuto následnému převodu již došlo; správně vytyčuje otázku zajištění ochrany práv nabytých v dobré víře.

Ve zvláštní (podrobné) části se nejprve věnuje problematice odstoupení od spotřebitelských smluv. Oprávnění spotřebitele odstoupit od spotřebitelských smluv lze chápat jako paušální ochranu všech spotřebitelů, bez zřetele na konkrétní okolnosti smluvního vztahu. Klade se proto otázka, zda takto široce pojatá možnost odstoupení (doprovázena informační povinností prodejce) se již nevymyká základním zásadám soukromého práva. K této otázce by se mohl autor vyjádřit v rámci obhajoby rigorózní práce. Výklad uzavírá zasvěcená úvaha de lege ferenda.

Obsahová i formální stránka předložené rigorózní práce přesvědčuje, že autor se dokonale seznámil jak s platnou právní úpravou, tak i s problémy, které jsou v právní praxi nastolovány. Autor na řadě míst mapuje i odbornou diskusi k řadě otázek a zaujímá vlastní argumentačně dobře podložené názory.

Ve svých závěrech nepřehlíží ani návrh nové občanskoprávní kodifikace. Práce s literaturou je příkladná, jak o tom svědčí i bohatý poznámkový aparát.

Závěrem proto konstatuji, že autor Mgr. Jiří Bém prokázal v posuzované práci své schopnosti zpracovat institut odstoupení od smlouvy vyčerpávajícím způsobem a jednoznačně přesvědčil o hloubce teoretických znalostí, které jsou vyžadované pro tento druh prací.

Proto doporučuji předloženou práci Mgr. Jiřího Béma k obhajobě.

25.2.2010

Prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.